

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. IV. De Causa efficiente Sacramentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

fieri in nomine Virginis, tamquam Personæ aptæ ad intercedendum precibus suis pro baptizando, Baptismus erit ratus.

X. Quæritur ultimo, An intentio Ministri sit pars constitutiva Sacramenti?

Certum est, quod ad conficiendum Sacramentum requiritur intentio Ministri, (ut dicemus etiam de intentione suscipientis Sacramentum) ita ut deficiente hac intentione, Sacramentum sit nullum. Disputant tamen Scholastici, Utrum intentio sit merum requisitum (eo modo, quo approxinatio inter animam, & corpus est merum requisitum ad constituendum hominem; Et ad conficiendum Sacramentum Ordinis est merum requisitum Baptismus; sicut etiam ad suscipiendum Baptismus est merum requisitum negatio prioris Baptismi) An vero sit pars constitutiva, ita ut intentioni Ministri vere competat ratio Sacramenti, quæ est significare, & causare gratiam; sicut dolor in Sacramento Pœnitentiæ, licet sit insensibilis, adhuc est pars Sacramenti, eo quod per confessionem reddatur sensibilis. Equidem probabilius cenfeo esse constitutivum; cum constituat actionem ministerialem, quæ est Sacramenti constitutiva: Cum autem id non spectet ad praxim, sed ad speculationem, ideo fufe de hac re instituitur quæstio in Scholastica Theologia. Circa intentionem vero requisitam essentialiter in suscipiente Sacramentum, conveniunt omnes, quod ea sit merum requisitum, & non constitutiva Sacramenti.

Pars V.

ARTICULUS IV.

De Causa Efficiente Sacramentorum.

- I. *Christus Dominus in quantum homo, seu per voluntatem creatam fuit Sacramentorum Institutor.*
- II. *Quonam pacto posset pura Creatura instituere Sacramenta.*
- III. *Soli homines viatores de facto possunt Sacramenta ministrare.*
- IV. *Num semper mortaliter peccet, qui in mortali Sacramenta ministrat?*
- V. *Minister Sacramentorum quandonam a mortali excusatur, conferendo illa indignis?*
- VI. *Requiritur intentio saltem virtualis in Ministro conficiente Sacramenta, esto in suscipiente sufficiat habitualis, & in pueris etiam interpretativa.*
- VII. *Quandonam sufficiat in Ministro intentio conditionata?*
- VIII. *Intentio indirecta, & in causa in Ministro non sufficit ad Sacramenti validitatem; secus vero in suscipiente, in quo simul sit intentio habitualis.*
- IX. *Si Minister habeat duas intentiones contrarias, utra debeat prevalere?*
- X. *Quandonam error circa Personam obstat validitati Sacramenti?*
- XI. *Quid requiratur ad validam, & licitam Sacramenti administrationem?*
- XII. *Num liceat sequi opinionem probabilis de valore Sacramenti, ommissa tutiore?*

I. **Q**uæritur primo, Quinam sit, aut esse possit Sacramentorum Institutor?

Respondeo, solum Deum posse esse Sacramentorum Institutorem auctoritative, seu tamquam Auctorem primum, quia solus Deus potest con-

B sex-

ferre gratiam, & efficere homines filios Dei. Christus Dominus, in quantum homo, cum habeat dependentiam a Deo, non dicitur causa principalis Sacramentorum auctoritative, sed dicitur habere potestatem excellentiam; cum illi competat ob excellentiam, quam habet propter unionem cum Verbo, quaedam Omnipotentia, juxta illud Matth. 28. *Data est mihi omnis potestas in Caelo, & in terra*: Quare sicut Christus Dominus potuit delere peccata, & conferre gratiam sine Sacramentis, ut contulit Magdalene; ita potuit instituire, & de facto instituit Sacramenta collativa gratiae in remissionem peccatorum: Et ideo Jo: primo dicitur, *Ipse est, qui baptizat*, hoc est propter potestatem excellentiam, quam habet, in quantum homo, ut notat D. Th. q. 64. art. 2. & alii apud Bonac. Addo, omnes Theologos in hoc consentire, quod Christus in quantum homo, & per voluntatem creatam, Sacramenta instituerit. Ratio est, quia in quantum homo est Institutor, & Fundator Ecclesiae: ergo etiam Sacramentorum, quae sunt Ecclesiae fundamenta, juxta illud Prov. 9. *Sapientia edificavit sibi domum, excidit columnas septem*: Fundatoris enim est fundamenta ponere. Praeterea Christus in quantum homo est immediatus Ecclesiae Legislator per potestatem a Deo acceptam: ergo per eandem erit immediatus Sacramentorum Institutor.

II. Rogabis, An possit etiam pura creatura instituire Sacramenta; sicut de facto Christus Dominus instituit Sacramenta nova legis?

Respondeo, quaestionem hanc ab aliquibus reduci ad quaestionem de voce: Conveniunt enim omnes, quod possit creatura auctoritate accepta a Deo determinare aliquod signum, ad cuius praesentiam cauetur gratia. Utrum autem hoc sit Sacramentum in-

stituere? Videtur lis de voce: Aliqui enim negant; quia constituuntur Sacramenta per virtutem causandi gratiam: ergo ille solum potest constituere Sacramenta, qui potest illis dare virtutem causativam gratiae, sive physicam, sive moralem, seu meritoriam; atqui solus Deus signis sensibilibus dare potest virtutem physice causativam gratiae, & solus Christus potest iisdem dare virtutem moralem, seu meritoriam; cum nulla creatura possit mereri condigne alteri, saltem peccatori, gratiam, ut communius docent: ergo nulla creatura potest instituire Sacramenta; quamvis possit determinare signum, ad cuius praesentiam Deus gratiam causet. Alii tamen docent, hoc esse vere Sacramenta instituire; quia Sacramenta non constituuntur per virtutem causandi gratiam; nam vetera Sacramenta erant vere Sacramenta, & tamen, ut diximus, non habebant talem virtutem. Quare ut quis dicatur instituire Sacramenta, satis esse videtur, quod ille primo applicet virtutem causandi gratiam, sive talis virtus sit propria Sacramentorum, sive aliena, & propria Dei; hoc autem convenire poterit purae creaturae modo dicto. Verum in tali casu non haberet creatura illam potestatem excellentiam, & meritoriam in instituendis Sacramentis, prout habuit Christus, sed solum ministerialem. In sententia tamen eorum, qui docent posse puram creaturam alicquam gratia sanctificante mereri de condigno alteri immuni a peccato gratiam, eo modo, quo potest mereri sibi gratiae augmentum, posset instituire Sacramenta vivorum, quamvis non posset instituire Sacramenta mortuorum, eo quod non possit pura creatura juxta communiores sententiam mereri de condigno peccatori gratiam peccati remissivam.

III. Queritur secundo, Quam sit Sa-

Sacramentorum Minister, qui scilicet ex præscripto, & mandato Dei, aut Christi institutoris possit valide Sacramenta conferre, ponendo aggregatum illud ex materia, & forma, cui est annexa vis causativa gratiæ?

Respondeo, certum esse, quod soli homines de facto sint Sacramentorum Ministri, ut constat; tum quia Florent. & Trident. cum declarant Ministros Sacramentorum, solos homines assignant; tum etiam quia cum Ecclesia sit visibilis, visibiles etiam debent esse ejus Ministri. Quod si aliquando legimus Angelos aliquod Sacramentum ministrasse, id fecerunt ex speciali dispensatione Dei; qui sicut potest gratiam sine Sacramentis conferre, ita potest Sacramenta sine Ministris Ordinariis: Immo non repugnat, quod etiam Dæmon de mandato Dei, assumpto corpore, valide baptizet, non per prolationem verborum, quæ sit vera loquutio, seu actio viventis, sed per prolationem vocum similibus vocibus humanis, quæ ab hominibus percipi possint; sicut enim potest de facto valide baptizare peccator, ita de potentia Dei extraordinaria posset Dæmon, non adhibendo voces humanas, sed sonum similem vocibus humanis.

Dubium est, an soli homines viatores sint de facto Sacramentorum Ministri?

Respondeo cum communi contra nonnullos affirmative: sicut enim soli viatores possunt Sacramenta suscipere, ita & ministrare propter eandem rationem; quia scilicet Sacramenta sunt data Ecclesiæ visibili, & consequenter solos Ministros visibiles habet; aliter, ut notat De Lugo, Episcopus anima, & corpore damnatus posset alios damnatos valide ordinare Sacerdotes; quod nemo dixerit: Quamvis enim post mortem in Episcopo remaneat Character, non ideo remanet pote-

stas ordinandi, quia Character non est potestas, sed signum potestatis, positus aliis requisitis.

Dices: Episcopus malus, & hæreticus potest valide ordinare, & Turca baptizare: ergo etiam damnati, aut saltem Beati possunt ministrare Sacramenta.

Respondeo negando consequentiam: Disparitas alia non est, nisi quia sic voluit Christus Dominus, quod etiam mali Ministri valide Sacramenta conficiant, non tamen alii, nisi viatores. Ejus autem rei congrua aliqua ratio assignari potest; quia scilicet Ecclesia esset plena scrupulis, si malitia Ministri obstaret validitati Sacramentorum; Quod autem etiam Turca possit baptizare, inde fit, quia Christus Dominus voluit facili negotio posse Sacramentum tam necessarium haberi; non enim necesse fuit, quod sit membrum Christi, aut Ecclesiæ, qui esset Instrumentum Christi relate ad collationem Sacramentorum; Sicut enim artifex operari potest tam per manum, quæ est instrumentum animatum, & conjunctum, quam per securim, verbi gratia, quæ est instrumentum distinctum: ita Christus Dominus operari potest tam per instrumentum vivum, quod sit ejus membrum, idest per Ministros bonos, quam per instrumentum mortuum, idest per malos ministros.

IV. Quæritur tertio, An semper mortaliter peccet Minister Sacramentorum, quoties ea ministrat aut existens in peccato mortali, aut existens in peccato mortali?

Respondeo, & dico primo, universim peccare Ministrum Sacramenti, si illud conficiat non existens in gratia, sive sit Minister ad illud Sacramentum conficiendum solemniter consecratus, ut docent communiter, sive non; (quod aliqui negant apud Trull. lib. 1. cap. 3. disp. 3. cum Suar.

B 2 disp.

disp. 16. lib. 3.) Unde peccat non solum qui solemniter baptizat, qui Eucharistiam conficit, qui Sacramentaliter absolvit, qui confert Sacramentum Confirmationis, Ordinis, & Extremæ unctiōnis, si non sit in statu gratiæ, cum ad hæc præstanda Minister sit solemniter consecratus; sed etiam peccat laicus, si existens in mortali baptizet; necnon si matrimonium celebret, non solum quia Sacramentum suscipit, sed etiam quia conficit.

Ratio est, quia Sancta sancte tractanda sunt; maxima autem est irreverentia actionem sanctissimam, (qualis est actio Sacramentalis sanctificativa, & deificativa) exerceri ab inimico Dei, & filio Diaboli. Hinc Levit. 21. dicitur, *Sacerdotes incensum, & panem offerunt Deo, & ideo sancti erunt Deo suo*; & Isaia 32. dicitur, *Mundi estote, qui fertis vasa Domini*. Excusatur tamen, qui urgente necessitate, conficeret Sacramentum in mortali, eo quod non posset tam brevi morula actum contritionis elicere, & periculum esset, ne alter sine Sacramento moreretur; cum enim Sacramenta instituta sint in salutem animarum, non videtur irreverentia, si ministrantur in tali casu a peccatore, ut proximo subveniatur, ne damnetur.

Ex hac doctrina sequitur, multiplex peccatum committere Sacerdotem in peccato celebrantem, cum & conficiat, & suscipiat indigne Sacramentum. Addunt alii apud Dian. part. prim. tract. 14. resol. 24. quod committat tertium sacrilegium per hoc, quod offerat hostiam in statu peccati mortalis; Quamvis multi negent hoc esse peccatum distinctum; quia oblatio ordinatur ad consecrationem, & consumptionem, atque adeo omnia hæc tria Sacrificium conficiunt.

Notandum tamen, quod existens in mortali non debeat necessario præ-

mittere confessionem administrationi Sacramenti, cum satis sit, ut contemnatur; nullum enim hujusmodi præceptum habetur, neque naturale, neque positivum divinum, nec Ecclesiasticum, neque ex consuetudine. Dumtaxat susceptioni Eucharistiæ præmittenda est confessio, ut Concilia doceant ex illo Apostoli, *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat*. Ex traditione enim habemus ea verba indicare præceptum præmittendi confessionem mortalium Communioni. Imo si quis urgente necessitate cum sola contritione Missam celebret, tenetur ex Trident. quamprimum deinde confiteri; hoc est, ut communiter Doctores interpretantur, saltem intra triduum; at damnata est propof. 38. ab Alexand. dicens, quod illa particula *Quamprimum* intelligatur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur. Sicut etiam damnata est propof. 37. dicens, hoc esse consilium, non præceptum.

Notandum etiam, quod juxta sententiam Suar. disp. 16. sect. 3. & aliorum, Minister non consecratus non peccat ministrando Sacramentum, verbi gratia laicus baptizando in necessitate; imo etiam Sacerdos, ex Suar., si tamquam Laicus ex necessitate privatim baptizet. Præterea non peccat mortaliter exercens præcipuas functiones Ordinum sine Sacramenti consecratione existens in mortali: verbi gratia exercens in mortali Ordines minores: Imo nec Diaconi, nec Subdiaconi exercentes in mortali suos ordines; quamvis solemniter eos exercent, ex Vasq. Coninck, Dicast. contra Filliuc., & alios, nec Episcopus conficiendo sacramentalia, nec Parochus, si matrimonio assistat.

Dico secundo: Non videtur improbabile, quod docent multi & graves Auctores, cum Vasq. & Lugo disp. 8. de Sacram. sect. 9. num. 155. & aliis

aliis apud Dian. part. 2. tract. 14. fol. 23., Sacerdotem ministrantem Eucharistiam in mortali non peccare mortaliter; Ratio est, quia non conficit, sed applicat Sacramentum jam confectum: Unde actio sanctificativa non tribuitur ipsi Ministro, tamquam cause instrumentali; nec potest dici, quod peccator nomine Christi sanctificet, & filius diaboli deficiet, quod fert enormem dissonantiam: Quamvis autem in mortali tangat Christum Dominum, non per hoc juxta hos Auctores mortaliter peccat; nemo enim dixerit, quod mortaliter peccaret, qui in mortali pedes Christi, dum interris viveret, oscularetur, aut Christum lapsum elevaret. Equidem tamen probabilius censeo, quod Sacerdos peccaret ministrando Eucharistiam in mortali juxta sensum Suar., Conink. Bonac. Filliuc., & aliorum communius, quia tunc non sancte sancta tractaret; & quamvis non conficeret, ministraret tamen Sacramentum, & filius diaboli efficeret filios Dei, gratiam per Sacramentum causando. Utrum autem tor mortalia committat, quot personas communicat? Affirmant nonnulli apud Busemb.; sed probabilius negandum, quando moraliter non habetur nisi una tantum indigna administratio hujus Sacramenti.

Contra vero, relate ad Sacramentum Pœnitentiæ, tot peccata committuntur, quot personæ absolvuntur a Confessario illas absolvente, dum est in statu peccati mortalis; quia relate ad unumquemque pœnitentem novum Sacramentum conficitur, ut suo loco explicabitur.

V. Dico tertio; Regulariter loquendo peccat Minister conferendo Sacramentum indignis. Ratio est, quia Minister Sacramentorum vocatur ab Apostolo *Dispensator mysteriorum Dei*; peccat autem graviter dispensator, si in materia gravi præter voluntatem

Pars V.

domini res dispenset: Matth. autem 7. Dominus præcipit dicendo, *Nolite Sanctum dare canibus, nec mittatis margaritas ante porcos*. Dixi, Regulariter; aliquando enim tenetur Minister ministrare verbi gratia Eucharistiam peccatori occulto publice illam petenti, juxta praxim Ecclesiæ, & exemplum Christi Domini, qui dedit Eucharistiam Judæ: Et ratio est, tum quia voluit Christus, præceptum de non lædendo famam proximi prævalere; tum etiam quia in Ecclesia orientur magna inconvenientia ex potestate negandi publice Eucharistiam peccatori occulto: Contra vero Sacramentum Ordinis etiam petenti illud publice negari debet, si vere sit indignus, esto indignitas non sit publica, dummodo non sciatur ex confessione Sacramentali. Ratio est, quia qui se ingerit in officia, & munera publica, ad quæ non est idoneus, repelli debet, etiam cum infamia, ob bonum publicum, quod prævalere debet privato.

Objicies: Sacerdos denegare debet Eucharistiam petenti illam ad conculcandum, vel ad incantationem; ergo etiam si velit illam in peccato suscipere.

Respondeo cum Bonac. hic quæst. 6. punct. 4. concesso antecedente, nego consequentiam. Disparitas est, quia ex Div. Th. quæst. 80. art. 5. majus peccatum est illud prius; unde major est obligatio denegandi Eucharistiam in primo casu, quam in secundo: Præterea non sequerentur in Ecclesia eadem inconvenientia, si negetur Eucharistia in primo casu, quia difficilius id accidit; sed hac de re plura quæstione quarta cum de Ministro Eucharistiæ, art. ult.

VI. Quæritur quarto, quamnam intentio requiratur in Ministro Sacramentorum?

Antequam respondeam noto, Intentio:

B 3

tentio:

tionem distingui ab Attentione, quia attentio est actus intellectus considerantis ea, quæ homo agit; intentio est actus voluntatis, quo quis se determinat ad aliquem finem, verbi gratia ad aliquid faciendum: quare actus, quo quis intendit, & vult conficere Sacramentum, dicitur in casu nostro Intentio. Porro multiplicem communiter Doctores assignant intentionem, videlicet Actualem, qua quis actu intendit conficere Sacramentum; Interpretativam, quæ consistit in præparatione animi ad ministrandum Sacramentum, data occasione, nulla actuali intentione præcedente, ut contingit in dormientibus; Habitualement, quæ habetur, quando actualis intentio præcessit, & non amplius virtute perseverat in aliquo opere externo, eo quod moraliter sit interrupta; ut si quis heri habuit intentionem baptizandi infantem, quem hodie baptizat absque nova intentione; Demum Virtualem, quæ promanat ab actuali prius habita non revocata, nec interrupta per longum tempus: Verbi gratia, si quis habens actualem intentionem baptizandi accedat ad Ecclesiam, præparet necessaria, & proferat formam absque nova intentione, dicitur baptizare cum intentione virtuali; quia actualis, quæ præcessit, videtur moraliter permanere, tamquam in semine, & virtute in opere illo inchoato vi illius actualis intentionis præcedentis ordinatæ ad Sacramentum ministrandum. Præterea Intentio alia est Absoluta, quæ scilicet vult Sacramentum independentem a quolibet alio eventu; alia conditionata, ut si quis intendat baptizare aliquem, si non sit baptizatus: Alia directa, quæ vult effectum in se; alia Indirecta, quæ habetur, quando aliquis vult effectum in sua causa: Verbi gratia, si quis inebriatur prævidens se in ebrietate commisiurum homicidium, dicitur directe

velle ebrietatem, & indirecte homicidium. His præsuppositis

Dico primo; ut perficiatur Sacramentum, requiritur necessario intentio Ministri, non solum faciendi cærimoniam externam sacram, sed etiam conficiendi Sacramentum, seu faciendi, quod instituit Christus, seu quod intendit Ecclesia. Ita communiter, & constat ex Trident. sess. 7. can. 2. ubi ait, *Si quis dixerit, in Ministris, cum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem, saltem faciendi, quod facit Ecclesia, anathema sit.* Et ratio est, quia potestas conficiendi sacramentum data est a Christo Domino hominibus, ad hoc ut illo utantur more humano, prout scilicet homines operari consueverunt; homines autem humano modo operantur dirigendo suas actiones ad proprium effectum, intendendo illud efficere; ergo homines in conficiendis Sacramentis id servare debent, intendendo ponere illam actionem ob finem primarium talis actionis, seu ob finem, quem intendit Ecclesia, qui est sanctificatio Sacramentalis. Quare non sunt audiendi hæretici, qui nullam intentionem in Ministro requirunt. Neque est audiendus Catarinus, qui docet sufficere, si Minister habeat intentionem faciendi materialiter illam actionem externam, eo modo, quo fit ab Ecclesia, non vero, ut fiat formaliter, hoc est ob finem intentum ab Ecclesia, vel a Christo Domino; aliter qui vere haberet intentionem faciendi actionem externam, prout facit Ecclesia, sine animo conficiendi Sacramentum, vere Sacramentum conficeret, quod nemo dixerit. Immo hinc sequeretur veram esse thesim 28. confixam ab Alexand. VIII. quæ habet: *Valet Baptismus collatus a Ministro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi observat; intus vero in corde suo resolvit; Non*

intus

intendo facere, quod facit Ecclesia.

Objiciuntur Historiæ, tum de duobus pueris inter jocum baptizantibus alios pueros (quos Baptismos validos declaravit Patriarcha Alexandrinus, & Ecclesia Constantinopolitana) tum etiam de Sancto Genesio, qui Minus in Scena, ut placeret, fecit se baptizari, nec deinde fuit iterum baptizatus, sed statim pro fide Martyr occubuit.

Respondetur tamen in illis pueris affuisse seriam intentionem faciendi verum Sacramentum, & æmulandi totum id, quod faciebant adulti baptizantes, quod non est novum in pueris. In exemplo autem S. Genesii dicendum, vel non defuisse ex peculiari Dei providentia sufficientem intentionem pro Sacramento, vel illum fuisse justificatum aut per contritionem, quam forte tunc habebat, aut deinde per Martyrium.

Dices. Si requireretur intentio in Ministro faciendi, quod facit Ecclesia, seu quod Christus instituit, sequeretur, quod deficiente hac intentione, qui cum attritione accederet ad Sacramentum Baptismi, revera Baptismum non suscipere; unde si decederet, damnaretur; hoc autem videtur minus consonum Divinæ Misericordiæ, quod propter culpam Ministri nolentis Sacramentum conferre ille damnetur; ergo hujusmodi intentio non requiritur.

Respondeo, Alensem, Duran; Gabriel. apud Averf. quæst. 64. sect. 3. putasse, quod in his casibus Christus misericorditer suppleat defectum gratiæ sacramentalis. Suar. tamen quæst. 64. art. 8. docet, hanc suppletionem non fundari in ulla divina promissione, & carere ratione probabili; quare dicendum, quod in casibus, qui Sacramentum non suscipit, damnatur propter culpam propriam, non vero propter culpam Ministri nolentis Sa-

cramentum conferre; sicuti si infans ante susceptum Baptismum occidatur, aut de Cælo tangatur, privabitur visione beata in æternum ob suam culpam originalem, non vero ob culpam interfectoris, aut ob infortunium fulminis. Misericordia autem divina, quamvis pro omnibus instituerit Sacramenta, non vetuit tamen, ne ex aliorum culpabili, aut inculpabili arbitrio, aut ex concursu causarum secundarum impediri non posset, ne ea susciperentur.

Instabis. Contractus humani validi sunt, quamvis desit interna intentio contrahendi, dummodo externe ponatur quicquid requiritur ad contrahendum; ergo idem dicendum de valore Sacramentorum.

Respondeo antecedens esse falsum, ut docent communius cum Molin. Sanch. Lugo disp. 22. num. 45. contra Vasq. & alios apud Dicast. lib. 2. de Just. tract. 4. dub. 4. Et ratio est, quia obligatio, quæ ex contractu nascitur, non aliunde habetur, quam ex voluntate contrahentis volentis se obligare; ergo ubi hæc desit, deficit obligatio, atque adeo contractus est nullus, cum deficiat ejus essentia, quæ consistit in voluntate se obligandi. Non negaverim tamen hujusmodi contractum in foro externo esse validum, quia forum externum præsumit adesse internam voluntatem se obligandi, quoties oppositum non ostenditur validis probationibus. At in casu nostro, cum Deus intueatur cor sui Ministri, ubi desit in isto intentio conferendi Sacramentum, coram Deo hoc erit invalidum, quamvis forte ab hominibus per errorem validum reputetur.

Dico secundo: Etsi intentio actualis sit perfectissima, & sufficientissima ad sacramentum conficiendum, non est tamen necessaria, sed sufficit virtualis. Ita communiter. Ratio est,

tum quia non est in potestate nostra, quin disfrhamur, & nimis durum esset eam intentionem ab hominibus exigere; tum etiam quia in aliis operationibus humanis satis est intentio virtualis: ergo etiam in Sacramentis conficiendis.

Difficultas tamen est in explicanda intentione virtuali. Rubionen. in 4. dist. 3. quæst. 2. dicit, non aliud esse, quam aliquam, non præsentem, sed præteritam intentionem actualem, ex qua originaliter provenit id, quod quis actualiter operatur: Certe nullus actus potest dici humanus, nisi sit propter finem aut actum, aut virtute intentus; Intentio enim finis est propria multorum actuum ordine insequentium, non secus ac projecto lapide in aquam, primus circulus est principium, & causa secundi, & sic deinceps, nec semper manet primus circulus, quamdiu cæteri manent, licet omnes reducantur ad ipsum, ut notat Scotus in 4. dist. 6. quæst. 6. Quanto autem tempore præcedere debeat intentio actualis, ut possit dici operatio præsens ab illa processisse, & pendere? Dubium est inter Doctores. Suar. hic dist. 13. lib. 3. putat requiri, ut in principio actus, quando homo incipit se applicare ad operandum, & in casu nostro ad conficiendum Sacramentum, habeatur intentio actualis, a qua natura sua reliquæ procedant; aliter intelligi non potest, quomodo intentio virtualis & influat in opus, & ab habituali distinguatur. Scotus in 4. dist. 1. quæst. 5. docet confici Sacramentum cum tali intentione virtuali, si Sacerdos, & Minister Ecclesiæ consueverit celebrare, & Sacramenta administrare juxta intentionem Ecclesiæ, nec unquam per actum contrarium cogitet aliter ministrare, quam Christus instituit, & Ecclesia facit. Henriq. lib. 1. cap. 10. cum Regin. lib. 26. cap. 3. apud

Tamb. de Sacrific. Missæ lib. 2. cap. 1. §. 2. putat intentionem virtualem haberi per intentionem etiam confusam; verbi gratia, si quis sacras vestes induat, & absque alia formali intentione consueverit celebrare, & ministrare Sacramenta: hic enim Eucharistiam, & alia Sacramenta conficit. Cajetanus hic docet, satis esse, quod Minister Ecclesiæ vacet officio suo in omnibus, quæ requiruntur bene operando; tunc enim censetur permanere vis talis intentionis, qua primo proposuit recte exequi munus suum; quod probat exemplificando in aliis actionibus humanis; ut si quis sedeat pro tribunali, ut fungatur suo munere ex prima intentione, qua proposuit rite munus Judicis exequi, idque semper consueverit.

Hinc ad scrupulos tollendos advertunt Bellar., Herinx, La Croix lib. 6. de Sacram. part. 1. nu. 59., non opus esse in Ministro Sacramentorum; quod ore, aut corde reflexe dicat, habere se intentionem ponendi Sacramentum, sed sufficere, quod sibi sit animo præsens, & attente faciat id, quod facit, ut dicatur habere intentionem debitam in actu exercito. Et Maurus quæst. 78. num. 5. docet, quod Ministri Sacramentorum, nisi data opera omiserint intentionem faciendi sacramentum, aut habuerint intentionem oppositam, inepte dubitent an habuerint intentionem debitam; quia, ut recte Vasq., hujusmodi Minister per hoc quod cognoscat actiones, quas ponit, esse sacras, & non frustra poni, sed in ordine ad fines suos, exercite intendit eas ponere in ordine ad eos fines; unde prudenter dubitare non potest de intentione requisita, quoties illam positivè non excludit.

Dico tertio: Non sufficit in Ministro ad valorem Sacramenti intentio habitualis, hoc est intentio præterita
non

non retractata, quæ nullo modo influat in operationem præsentem. Ita communiter. Ratio est, quia Sacramentum, cum conferatur ab hominibus, conferri debet humano modo, sive per actum humanum; actio autem humana humano modo elicit non habetur cum sola intentione habituali sine intentione saltem virtuali finis; Quod ex eo patet, quia si quis, verbi gratia, habuit intentionem, & desiderium consequendi sanitatem, & deinde nihil cogitans de sanitate applicat se ludo, si ita curetur, dicitur fortuito curari, non ex intentione, aut electione aliqua; quia desiderium illud præteritum nullo pacto influit in ludum, unde sanitas non habetur ex vi alicujus intentionis, & ideo non dicitur acquisita humano modo, sed casu, & fortuito. Ex quibus a fortiori sequitur, quod neque sufficiat ad conficiendum Sacramentum intentio interpretativa, quamvis hæc sufficiat in pueris, qui nullam unquam intentionem actualem habuerunt ad suscipiendum Sacramentum Baptismi; & ea sufficit etiam ad valide suscipiendum Sacramentum ordinis in infante; non tamen in adulto; ut communiter docent apud Dicastil. de Ord. dub. 21.; quamvis infans sic ordinatus vi voti ad castitatem non tenetur, nisi deinde illud ratificaverit. Sic etiam sufficit intentio interpretativa ad Extremam Unctionem, ut docent communiter apud La Croix lib. 6. de Sacram. part. 1. num. 172. Unde conferri potest lapsa in amenitiam, quamvis forte nihil sciverit de Extrema unctione. Et ex Suarez; Lugo, & aliis sufficit etiam in moribundo consimilis interpretativa intentio ad Eucharistiam suscipiendam; præsumitur quippe in omnibus volitio habendi hujusmodi ingentia bona, quæ non habent annexa onera, & incommoda gravia: qua de causa ad valo-

rem Baptismi, & Ordinis in Adulto non sufficit intentio interpretativa, sed requiritur saltem habitualis, ob onera iis Sacramentis annexa, ut docent communiter contra Ledesm., & Vasq. apud eundem La Croix num. 289. Sufficit tamen ad Baptismum adulti intentio implicita contenta in attritione; Quin immo Conink Dicastil. & alii apud Croix lib. 6. num. 168. putant, quod posset baptizari Judæus, aut Gentilis, si probabiliter sciatur, quod saltem attritionem elicerit, quia in eo actu includitur voluntas servandi omnia præcepta, atque adeo implicite includitur voluntas suscipiendi Baptismum, prout a Deo præcipitur. Ratio itaque cur sufficiat intentio interpretativa in infante ad suscipiendos Ordines Sacros ex cap. unico de Clerico per saltum promotum, non tamen sufficiat in adulto, est, quia in infante Ordo sacer fert solum favorem, non fert tamen onera annexa, nisi velit deinde post usum rationis statum illum amplecti; at adulto innotescere debent onera annexa Ordini Sacro, ut deliberet, an ei velit subjici, & ideo requiritur intentio, saltem habitualis: quod etiam dicitur de Baptismo adulti.

Dices: Satis est intentio habitualis ad applicandum Sacrificium: ergo etiam ad conficiendum Sacramentum. Antecedens probatur; nam si hodie applico Sacra a me facienda per totum annum pro anima Sortis, licet hæc voluntas ne remote quidem sit causa, cur ego faciam Sacrum, sufficit tamen ad applicationem, si non revocetur.

Respondeo, transmissio antecedente, quod negat Vasq. disp. 138. cap. 6., nego consequentiam: Disparitas est, quia applicatio Sacrificii est quædam donatio fructus sacrificii, quæ purificata conditione, scilicet celebra-

tio-

tione missæ, suum sortitur effectum; non fecus ac si dono tibi librum sub conditione, quod crastina pluat, purificata conditione, transfertur in te dominium libri: Quamvis autem hic effectus translationis dominii habeatur ex donatione præterita, quæ est actio humana; at ipsa dominii translatio non est actio humana: Contra vero confectio Sacramenti, sicut etiam confectio Sacrificii, habetur formaliter per actionem humanam humano modo elicitam; atque adeo non sufficit ad illam intentionem habitualis, sed, ut ostendimus, requiritur saltem intentio virtualis alicujus finis, a quo procedat.

Dices ulterius. Si Sortes ex fenestra infundat aquam ad baptizandum aliquem, & postea statim moriatur, antequam aqua abluat hominem illum, qui vult baptizari, Baptismus valebit, quamvis non perseveret virtualiter Intentio Sortis; cum jam decesserit, quando suscipitur Baptismus: ergo pariter valebit Baptismus, si a Ministro conferatur in somno per intentionem præteritam non retractatam, quæ est intentio habitualis.

Respondeo cum Dicast. disp. 3. n. 127., ad hoc ut dicatur Baptismus conferri cum intentione virtuali, sufficere, quod detur intentio virtualis, quando ponitur actio illa externa baptizantis, seu quando infunditur aqua, quamvis non perseveret, quando aqua pertingit ad hominem, qui vult baptizari; sicut enim esset vere Martyr in simili casu, quando scilicet tyrannus proiicit lapidem ad aliquem occidendum in odium fidei, & deinde decedat, antequam ille occidatur; quia ad rationem martyrii satis est, quod habeatur in Tyranno intentio virtualis, & hæc solum requiritur, dum ponitur ejus actio externa, non vero quando ponitur effectus illius actionis externæ: Ita dicendum de Ba-

ptismo similiter collato: Quod tamen non habetur, quando quis dormiens baptizaret cum intentione præterita non retractata; eo quod non perseveraret illa intentio virtualiter, quando poneretur actio externa propria Ministri Sacramentorum. Hinc idem Dicast. infert, quod si effundens aquam e fenestra cum intentione conferendi Baptismus, si voluntatem retractet, antequam aqua perveniat ad abluendum, adhuc Baptismus conferatur, quia actio Ministri posita est sufficienter humano modo, & cum intentione debita. Matrimonium tamen, quia habet rationem contractus, non conficitur, quando fit per Procuratorem, si antequam Procurator contractum celebret, suam intentionem retractet Principalis: Sicut nec valeret Professio religiosa facta similiter per Procuratorem: Et quamvis validum sit Matrimonium celebratum per Procuratorem; si quando celebratur, Principalis dormiat, aut sit ebrius, quia intentio Principalis manet virtualiter in Procuratore, qui est veluti ejus organum; Dubium tamen est apud Doctores, an sit validum, si quando celebratur per Procuratorem, tunc Principalis sit amens. Affirmant Sanch., Bonac., Henr., Negat vero Lugo disp. 8. de Sacram. n. 108. cum aliis.

VII. Dico quarto, intentio conditionata de præterito, vel de præfenti satis est ad valorem Sacramenti; ut patet ex praxi Ecclesiæ; sæpe enim quis baptizatur sub conditione, si scilicet non est baptizatus, si est capax, &c.: At intentio conditionata de futuro non sufficit, nisi in solo Matrimonio, quippe quod sequitur naturam, & leges contractus. Verbi gratia, si quis dicat, Ego te baptizo, si cras pluet, non confertur Baptismus, neque nunc, ut patet, quia non est purificata conditio; neque cras

con-

conditione purificata; Et ratio est, quia non est in potestate Ministri suspendere effectum Sacramenti, illumque disjungere a materia, & forma ipsius, ut constat ex communi sensu Ecclesiæ: In tantum autem, ut notat Perez de Matrim. disp. 18. lib. 8., valide, & licite celebratur matrimonium sub conditione de futuro, verbi gratia, si Papa dispenset, si Pater consenserit, &c., quia cum materia, & forma Sacramenti matrimonii sit ipse contractus absolutus, & contractus, quando est conditionatus, non transeat in absolutum, nisi purificata conditione, ideo ante purificationem conditionis non habentur omnia constitutiva Sacramenti matrimonii; atque adeo non suspenditur effectus Sacramenti, positis omnibus ejus constitutivis: Contra vero, si quis baptizaret, verbi gratia, sub conditione de futuro, poneret hodie omnia constitutiva Sacramenti, materiam scilicet, & formam adæquatam, at effectum Sacramenti suspenderet, quod fieri non potest. Quod si quis baptizet sub hac conditione, videlicet, si Deus nunc prævidet te salvandum, valide baptizaret; quia conditio esset de præfenti, quamvis imprudentissime apponeretur; nec sine culpa; Cum Christus noluerit Sacramenta conferri sub conditionibus impertinentibus, & occultis.

Dices; potest absolutio a censura dari sub conditione de futuro, verbi gratia, si cras restituas, ita ut validitas absolutionis suspendatur usque ad eventum conditionis: ergo etiam absolutio a peccatis.

Respondeo, concessio antecedente, nego consequentiam: Absolutio enim a censura pendet a voluntate absolventis, ideoque potest esse valida ad ejusdem arbitrium: Contra vero absolutio a peccatis pendet a Christi institutione: Est autem contra institu-

tionem Christi, posita materia, & forma, suspendere ad arbitrium effectum Sacramenti; quamvis non sit contra institutionem, quod dato Sacramento valido, & informi, suspendatur effectus Sacramenti usque ad remotionem obicis.

VIII. Dico quinto: Intentio indirecta, seu in causa non sufficit ad valorem Sacramenti: Verbi gratia, si quis prævidens se in ebrietate, vel somno baptizaturum aliquem, inebriaret se, & illum baptizaret, Baptismus esset irritus: Quod est verum, etiamsi non solum id prævidisset, sed etiam intendisset, ita ut eo consilio se inebriasset, ut alium baptizaret. Ratio eadem est, quia actio Sacramentalis debet esse actio humana, quæ fiat ab homine qua homo est: quando autem dormit, vel ebrius est, non operatur ut homo, cum careat usu rationis. Unde apparet, quid intersit inter operationem factam a distracto, & factam ab ebrio, vel dormiente: Nam ebrius, & dormiens habent rationem omnino ligatam, ita ut usu rationis omnino careant; unde non se habent, ut homines, nec sunt in statu operandi humano modo: Contra vero distractus est in statu operandi humano modo, & utitur usu rationis in ordine ad actum præsentem, quamvis non utatur perfecte attendendo ad finem illius.

Neque dicas; Validus est Baptismus susceptus ab ebrio, vel amente, si ante amentiam, vel ebrietatem illum petierit: ergo pariter Baptismus collatus ab ebrio, aut amente.

Nam concessio antecedente, negatur consequentia: Ratio disparitatis est, quia ad suscipiendum Sacramentum satis est voluntas habitualis, ut dicemus art. 7., quia suscipiens Sacramentum non se habet active, sed passive, ideoque non debet esse principium alicujus actionis factæ humano

mo-

modo, & ab homine ut homo est, sicut debet esse Minister Sacramentorum. In solo Matrimonio per Procuratorem celebrato potest Principalis dormiens, aut ebrius valide contrahere: quia etiam tunc moraliter, & virtualiter influit per mandatum in voluntatem Procuratoris, non secus ac si vigilaret.

Neque iterum dicas, quod si quis prævideat se occisurum inimicum in ebrietate, & ideo se inebriet, ac illum occidat, est homicida: ergo similiter si Minister Sacramenti ideo se inebriet, ut in ebrietate Sacramentum administret, & de facto administret, valide administrabit. Negatur enim consequentia; quia ad rationem homicidii sufficit, quod sit volitum in causa, quia universum qui vult causam, censetur velle effectum ex ea profluentem, & tam contra justitiam est velle mortem inimici in se, quam velle illam in causa: Et eodem modo esset Martyr, qui prævidens, se in somno occidendum propter fidem, dormiret, & occideretur. At ad conferendum valide Sacramentum requiritur, quod illud conferatur per actionem humanam, quæ illud vel actualiter, vel virtualiter directe intendat. Hinc, ut advertit de Lugo disp. 8. de Sacram. num. 110., sicut non est perjurus, qui prævidens se in ebrietate prolaturum verba perjury, ideo se inebriat, ut illa proferat, & de facto profert; quia ad rationem perjury requiritur, ut verba perjury sint humana, qualia non sunt, quæ in ebrietate proferuntur; ita in casu nostro.

IX. Quæritur quinto; Si Minister habeat intentiones contrarias, quam debet prevalere: Verbi gratia, si velit facere, quod instituit Christus Dominus, nolit tamen facere, quod intendit Ecclesia Romana?

Respondeo, & dico primo, si voluntates istæ contrariæ sint simul, præ-

valet, quæ est magis absoluta, & prædominans, seu quæ remaneret irrevocata, cognita earum impossibilitate, altera revocata: Utra autem sit talis, debet cognosci ex dispositione Ministri, si magis sit affectus circa unam, quam circa alteram: Quod si de hoc dubitetur, dubius erit valor Sacramenti.

Dico secundo: Si voluntates contrariæ sint successive, tunc vel prior est omnino absoluta, & virtualiter revocativa cujuscumque posterioris non revocantis illam explicite, & illa erit prædominans; ad eum modum, quo si quis in priori Testamento addat clausulam revocativam posterioris testamenti non revocantis explicite illud prius, in tali casu prius testamentum prævalet; expediebat enim hoc homini obnoxio oblivioni, ut possit extendere deliberationem præsentem ad revocandas deliberationes posteriores: Vel prior voluntas non continebat virtualiter vim derogatoriam subsequenter voluntatis, & tunc posterior æque efficax, & absoluta erit prædominans. Ratio est, quia prior voluntas non amplius perseverat moraliter, quoties succedit secunda contraria, quæ a prima non sit revocata.

Quod si dubitetur de prædominio istarum voluntatum, dubius erit etiam valor Sacramenti. Aliquando tamen in dubiis standum est pro Sacramenti valore, quando scilicet ex communiter contingentibus habetur præsumptio, & moralis certitudo excludens omnem formidinem de voluntate faciente ad valorem Sacramenti: Verbi gratia, si hæreticus velit baptizare, & nolit se conformare Ecclesiæ Romanæ, putans hanc errare, non est credibile illum nolle Sacramentum conferre, si sciret Ecclesiam Romanam non errare, ita ut potius velit Sacramentum esse nullum, quam ve-

lit

lit conformare se Ecclesiæ Romanæ non erranti: Contra vero Abyssini, qui contraherent Matrimonium cum pacto dissolubilitatis, non sunt præsumendi, quod vellent Sacramentum Matrimonii suscipere, si cognoscerent aliter illud non posse suscipi, quam cum pacto indissolubilitatis; quia communiter non contingit illos velle indissolubile Matrimonium inire.

X. Quæritur sexto: An intentio conferendi Sacramentum personæ determinatæ obstat valori Sacramenti, si persona illa varietur?

Respondeo, certum esse, quod si intentio dirigatur ad personam determinatam, ita ut alia explicite excludatur, invalide Sacramentum conferatur, si persona illa sit alia ab ea, quæ est in intentione Ministri: At si explicite non excludatur, sed conferatur absolutio, vel baptismus ei, qui putatur Sortes, & sit Paulus, vel fœmina, tunc omnia Sacramenta, excepto Matrimonio, valida sunt. Ratio est, quia in solo Matrimonio error circa personam est error substantialis; in reliquis Sacramentis est accidentalis; etenim in solo Matrimonio per se spectatur individuum; quia Matrimonium ordinatur ad individuum consuetudinem vitæ, quæ maxime pendet ab individuitate Personæ, si sit appetibilis, vel respuibilis: Contra vero qui baptizat, vel absolvit, &c. parum curare solet de individuitate Personæ; atque adeo intendit baptizare præsentem, quicumque ille sit.

XI. Quæritur septimo; Quenam univèrsim requirantur in Ministro, ut valide, & licite conferat Sacramenta?

Respondeo, ad validam Sacramentorum collationem, præter intentionem conficiendi Sacramentum, & applicationem materiæ, & formæ a Christo institutæ, requiri etiam potestatem ad illud conficiendum: Hinc Sacra-

mentum Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis valide confici potest a solis sacerdotibus, Sacramentum Pœnitentiæ a solo Sacerdote habente jurisdictionem; Sacramentum Ordinis, & Confirmationis solum ab Episcopo; (quamvis ex dispensatione Sedis Apostolicæ possit a simplici Sacerdote conferri Confirmatio) sicut etiam prima tonsura, & Ordines minores: Baptismus potest valide a quolibet utriusque sexus conferri: Matrimonium a baptizatis, qui possunt valide inter se Matrimonii contractum inire.

Ad licite vero Sacramenta ministranda; Primo requiritur, ut præter potestatem a Christo Domino derivatam, habeatur etiam ab Ecclesia facultas ministrandi illa. Quare peccat graviter Episcopus, qui in aliena diocesi Ordines confert sine illius Episcopi facultate: Peccat simplex Sacerdos conferens auctoritate propria alienis ovibus sacramenta: Peccat Laicus baptizans extra necessitatem: Peccant omnes, qui per censuras, vel Ecclesiæ statuta privati sunt vel jure, vel usu ministrandi sacramenta, & tamen illa ministrant.

Secundo requiritur, ut Minister in ministrandis sacramentis servet ritum, seu modum, quem Ecclesia, vel universalis consuetudo præscripsit: unde peccat graviter, qui, verbi gratia, in consecratione Calicis non admiscet aquam; Latinus, qui consecrat in fermentato, &c.: Poterit tamen aliquando ex parvitate materiæ peccari leviter, ut si quis utatur idiomate vulgari sine scandalo in collatione Baptismi privati. Hinc etiam est quod graviter peccet, qui utitur materia, aut forma probabili, omissa tutiore, aut si utatur jurisdictione dubia extra casum necessitatis.

Tertio requiritur, quod sit in statu gratiæ, & Sacramenta indigne peccantibus non ministret, prout diximus quæ-

quaesito 3., & fusius explicabimus
quaest. 4. art. ult. cum de Ministro Eu-
charistiae.

Quaeritur octavo; Utrum in admi-
nistratione sacramenti liceat sequi opi-
nionem probabilem, omissa tutiore?

Respondeo, proscriptam esse ab In-
noc. XI. primam illam Thesim, in qua
id permittebatur in iis, quae spectant
ad valorem Sacramenti, videlicet
in iis, quae spectant ad materiam, &
formam Sacramentorum. Pro cuius
explicatione plurima fuisse diximus in
damnatarum Thesium Trutina. Hic
breviter recolo, idcirco id esse illicitum,
quia exponeretur periculo fru-
strationis Sacramenti; sicut autem
contra legem peccat, tam qui illam
transgreditur, quam qui exponit se
periculo illam transgrediendi; ita ad-
versus reverentiam debitam Sacramen-
to, atque adeo adversus virtutem Re-
ligionis peccat, tam qui illud fru-
stratur, & invalide administrat, quam
qui exponit illud periculo frustratio-
nis: Et quamvis non peccaret adversus
reverentiam Sacramento debitam, ut
nonnulli docuerunt apud Vasq. part.
2. disp. 63.; & Sanch. lib. 1. cap. 9.
adhuc peccaret contra charitatem qui
sic Sacramentum administraret: sicut
enim contra Charitatem peccat Medi-
cus, qui utitur pharmaco probabiliter
conferente sanitatem, omisso tutiore,
quod praemanibus habet, ita a for-
tiori in casu nostro; Exponitur quip-
pe proximus periculo carendi fructu
Sacramenti, qui est longe praestantior
salute corporali, quae in discrimen vo-
catur per usum pharmaci probabilis,
relicto tutiori. Putat etiam Sanch. disp.
44. num. 15. contra Dicastil., quod
peccetur etiam contra justitiam; quia
Minister Sacramentorum eo ipso,
quod vult illa administrare, tacite se
obligat ad ea ministranda, prout su-
scipiens vult, ut sibi ministrentur; qui
proculdubio non vult, juxta probabi-

lem opinionem, omissa tutiore, illa sus-
cipere. Quare post hanc proscriptam
Thesim communissime docent contra
Dicast. part. 1. tract. 13. resol. 2. quod
etiamsi Sacramentum non sit ad salu-
tem necessarium, adhuc graviter pec-
cetur, saltem contra reverentiam illi
debitam exponendo illud periculo fru-
strationis. Ex quo etiam sequitur, ut
notat Carden. contra Vasq. disp. 146.
quod eodem modo graviter peccet su-
scipiens Sacramentum, si per consimi-
lem usum opinionis probabilis exponat
illud periculo frustrationis.

Hinc tamen non fit, quominus li-
citur sit, tam in conferendis, quam
in suscipiendis Sacramentis uti opi-
nionem moraliter certa, omissa tutiore,
quia moralis certitudo non relin-
quit prudentem timorem periculi nul-
litate. Quare sicut in articulo mortis,
quando moribundus habet certitudi-
nem moralem, quod elicerit actus
Theologales praecipuos fidei, spei, &
charitatis, non tenetur iterum, iterum-
que sine fine conari ad illos elicien-
dos; ita qui moraliter certus est de
valore Sacramenti, non tenetur adhi-
bere materiam aut formam tutiorem,
praesertim si commode non possit.
Hinc potest poenitens accedere ad
Sacramentum Poenitentiae cum attri-
tione, quamvis tutior sit sententia re-
quirens Contritionem; siquidem mo-
raliter certum est, quod attritio suf-
ficiat. Pariter potest Confessarius ab-
solvere cum jurisdictione probabili, ut
fuisse ostendi qu. 3. de Jubil. art. 2.
Quamvis enim videatur exponi peri-
culo nullitatis Sacramentum, quate-
nus irritum esset Sacramentum, si ju-
risdictio revera non haberetur; nihi-
lominus cum certum moraliter sit,
quod Ecclesia Parens benignissima ju-
risdictionem suppleat, si forte deesset,
idcirco habetur moralis certitudo de
Sacramenti validitate, etiamsi cum
jurisdictione solum probabili confera-
tur;

tur; quod tamen non accidit, si conferatur cum forma, aut materia solum probabili, eo quod non possit Ecclesia supplere defectum materiae, aut formae Sacramentorum a Christo Domino instituta. Non est tamen dubium, quod possit adhiberi materia, aut forma solum probabilis, quando nequit haberi certior; imo in casu necessitatis licite adhibetur materia, ac forma dubia conferendo tunc Sacramentum sub conditione, quod ea materia, aut forma sit valida; non secus ac licite confertur sub conditione Sacramentum subiecto dubie capaci; Verbi gratia, si dubitetur, an adhuc vivat Petrus, qui petit baptizari, licite ei confertur Baptismus sub conditione, quod sit illius capax; non enim irrogatur injuria Sacramentum exponendo illud periculo nullitatis, quando aliter non potest subveniri homini indigenti, cum ob hominis utilitatem institutum sit. Qua de causa advertit Schildere de Con. tract. 6. num. 2., quod si dubitetur, an penitens sit rite dispositus, & si dimittatur, ut diligentius se praepararet, non facile ad Confessionem redibit, poterit absolvi sub conditione quod sit dispositus, quia talis spes gratiae per Sacramentum causandae, & adducendi deinceps penitentem ad meliorem frugem, videtur esse sufficiens necessitas conferendi illud sub conditione, ac exponendi periculo nullitatis, quod etiam noravit Arri. disp. 20. num. 1.

Similiter juxta opinionem probabilem administrari possent Sacramenta, quando aliter non sine magna difficultate illa possent administrari; ut multi docent apud Illunc, tom. 1. disput. 1. num. 77. quandoquidem Christus Dominus noluit Sacramentorum administrationem esse moraliter impossibilem, & odiosam fidelibus; Quare sicut possumus uti

materia, aut forma dubia, aut probabili in collatione baptismi, quando nequit physice haberi materia certa; ita pariter quando est moraliter impossibile, ut materia certa habeatur. Propterea advertit Carden. disp. 2. num. 25., quod extra mortis articulum licite conferatur absolutio penitenti, de quo solum probabilitatem habemus, quod sit dispositus, & verum habeat propositum emendationis; aliter Sacramentum penitentiae redderetur odiosum, & scrupulis obnoxium, si semper exquirenda esset certitudo moralis de dispositione penitentis excludens formidinem de opposito. Equidem tamen puto, quod in casu, quo penitens ostendit se esse dispositum, non solum habeatur opinio probabilis de ejus dispositione, sed etiam moralis certitudo, non quidem absoluta, sed respectiva, hoc est respectu Sacerdotis, qui aliam majorem certitudinem habere non potest sine magna difficultate, ut dicebam in Truina in Exposit. Thesis 1. Innoc. XI. num. 23. Ad eum modum, quo in tractatu de fide dicimus, rusticum audientem a Parocho Verbum esse incarnatum, teneri ad id credendum; quamvis nemo teneatur credere fide firmissima mysterium, (ita ut potius velit vitam deserere, quam fidem) nisi habeat moralem certitudinem, quod illud Deus revelaverit; quamvis enim Auctoritas Parocho dicentis Deum id revelasse de se non ferat, nisi opinionem probabilem; at in talibus circumstantiis, in quibus non datur prudens motivum de mendacitate, aut ignorantia Parocho, ejus auctoritas parit certitudinem moralem relate ad rusticum, non quidem absolutam, sed respectivam, quatenus non potest rusticus facilius majorem habere certitudinem, & ideo tenetur credere fide firmissima; Et idem dicendum in casu nostro; unde non

con-

confertur absolutio pœnitenti probabiliter disposito sine certitudine morali respectiva talis dispositionis. In eo tamen Doctores conveniunt, quod licitus sit usus opinionis probabilis in iis dumtaxat, quæ spectant ad materiam remotam Sacramenti, quando Sacramentum non exponitur periculo frustrationis; secus vero si exponeretur: Verbi gratia, quia exponitur periculo nullitatis baptismus, quando aqua, quæ est materia remota, est solum probabiliter aqua naturalis, (quia tunc etiam ablutio cum tali aqua esset solum probabiliter materia proxima, unde esset solum probabiliter validum Sacramentum) idcirco non licet cum tali aqua baptizare: Contra vero, quia non exponitur periculo nullitatis Sacramentum Pœnitentiæ, quando probabilitas versatur circa materiam remotam, quæ sunt peccata; (ut si quis juxta probabilem opinionem solum confiteatur circumstantias mutantem speciem peccatorum, non vero circumstantias aggravantes) quandoquidem etiam si hæc opinio non subsisteret, adhuc haberetur vera materia proxima hujus Sacramenti, nempe contritio, & confessio omnium peccatorum, quæ tenentur pœnitens explicare; idcirco licitum est uti opinione probabili, relicta tutiore circa hujusmodi materiam remotam Sacramentorum.

ARTICULUS V.

De Primario effectu Sacramentorum, qui est Gratia.

- I. Quid ferat primarius Sacramentorum effectus, quid secundarius?
- II. Omnia nova legis Sacramenta causant gratiam ex opere operato.
- III. Necnon specialem gratiam Sacramentalem; sicut etiam gratiam virtutum & donorum.

IV. At in subjectis inæqualiter dispositis gratia inæqualis causatur.

V. Pariiter perfectius Sacramentum uberiorem gratiam confert, cæteris paribus.

VI. Possunt Sacramenta vivorum per accidens primam gratiam causare.

VII. Quonam tempore Sacramenta, præsertim Eucharistia, causant gratiam?

VIII. Num etiam Eucharistia cum fideione suscepta, sublato obice, reviviscat?

IX. Quomodo fictio, seu obex tollatur?

X. Physice ne, an moraliter gratiam Sacramenta causant?

I. **D**uplex est Sacramentorum effectus, alter primarius, qui est gratia, alter secundarius, videlicet Character, qui a tribus Sacramentis irreiterabilibus, videlicet Baptismo, Confirmatione, & Ordine imprimitur. Gratia est qualitas supernaturalis, qua justificamur, seu per quam sumus consortes divinæ naturæ, ita ut per illam filii Dei nominemur, & simus; & consequenter sumus etiam Dei amici, cum non possit filius non esse de se amicus; & demum sumus hæredes Regni cœlestis, dicente Apostolo, *Si filius, & hæres*. Character vero est etiam quædam qualitas indelebilis impressa animæ in signum muneris, & Sacramenti suscepti, seu ascriptionis fidelium ad aliquam dignitatem, de quo dicemus art. seq.

II. Quæritur nunc primo; An omnia Sacramenta novæ Legis ex opere operato conferant gratiam?

Respondeo, & dico primo, Omnia hæc Sacramenta causare gratiam. Est de fide ex Trident. sess. 7. can. 6. Etenim de Baptismo dicit Scriptura Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, &c.*, De Confirmatione Act. 8. dicitur, quod *per impositionem manuum Apostolorum*

da-